

Sygn. akt II Ca 357/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSA w SO Arkadiusz Lisiecki
Sędziowie	SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSR del. Mirosława Makowska (spr.)
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa małoletniego J. J. (1) reprezentowanego przez przedstawicielkę ustawową M. J. (1) przeciwko M. J. (2)

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie

z dnia 27 lutego 2018 roku, sygn. akt III RC 400/17

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym sentencji w ten tylko sposób, że datę początkową podwyższenia alimentów ustala na dzień 28 września 2017 rok, a w pozostałej części apelację oddala;

2. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu za instancję odwoławczą.

SSA w SO Arkadiusz Lisiecki

SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSR Mirosława Makowska

Sygn. akt II Ca 357/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 lutego 2018 roku Sąd Rejonowy w Bełchatowie po rozpoznaniu sprawy z powództwa J. J. (1) przeciwko M. J. (2) o podwyższenie alimentów

1. podwyższył alimenty od pozwanego M. J. (2) na rzecz małoletniego powoda M. J. (2) z kwoty po 500,00 złotych miesięcznie zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 23 czerwca 2016 roku w sprawie sygn. akt I C 632/16 do kwoty po 700,00 złotych miesięcznie, poczynając od dnia 27 lutego 2018

roku, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek z kwot, z pozostawieniem bez zmian pozostałych dotychczasowych warunków płatności;

2. oddalił powództwo w pozostałej części;

3. zasądził od M. J. (2) na rzecz M. J. (1) kwotę 766,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego;

4. nakazał pobrać od pozwanego M. J. (2) na rzecz Skarbu Państwa kwotę 120,00 złotych tytułem opłaty oraz 6,00 złotych za klauzulę wykonalności;

5. nadał wyrokowi w punkcie pierwszym rygor natychmiastowej wykonalności.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 23.06.2016 r. wydanym w sprawie IC 632/16 rozwiązano przez rozwód związek małżeński M. J. (1) i M. J. (2). W orzeczeniu tym miejsce pobytu małoletniego J. J. (1) ustalono w każdorazowym miejscu zamieszkania matki. Ponadto zasądzono na rzecz dziecka od M. J. (2) alimenty w kwocie po 500 zł miesięcznie.

Przedstawicielka ustawowa M. J. (1) ma 39 lat. Z wykształcenia jest mgr administracji. Od dnia 01.07.2017 r. zatrudniona jest w wymiarze 1/2 etatu w P.P.H.U. (...) - H." H. J. na stanowisku przedstawiciela handlowego. Z tego tytułu uzyskuje średnie miesięczne wynagrodzenie w wysokości 967 zł netto.

M. J. (1) mieszka z synem oraz partnerem w mieszkaniu, którego miesięczne koszty utrzymania stanowią kwotę ok. 1000 zł. (czynsz- 730 zł, energia elektryczna - 100 zł, gaz - 18 zł, Internet i TV- 95 zł). (...) przedstawicielki ustawowej D. M. pracuje w S. (...) i zarabia ok. 6.400 zł miesięcznie.

Przedstawicielka ustawowa nie ma majątku. Korzysta z finansowej pomocy matki i partnera.

M. J. (1) poza małoletnim synem nie ma innych dzieci na utrzymaniu.

Małoletni powód J. J. (1) ma 10 lat. Jest uczniem III klasy SP. Opłaty związane z ubezpieczeniem, składkami szkolnymi, wycieczkami, zajęciami na basenie stanowią łączną kwotę 454 zł.

Powód trenuje piłkę nożną. Treningi odbywają się 3 razy w tygodniu. Opłata za nie wynosi 60 zł miesięcznie. Dodatkowo należy zakupić dres, obuwie.

U małoletniego zdiagnozowano nadpobudliwość ruchową i ADHD. Wizyty u neurologa odbywają się raz na 4,5,6 tygodni. Jedna wizyta kosztuje 100 zł. Zakup leków stanowi kwotę ok. 200 zł miesięcznie. Małoletni choruje również na astmę oskrzelową. Okresowo tj. od kwietnia do końca września przyjmuje leki wziewne oraz krople do nosa i oczu. Ich zakup stanowi kwotę ok. 100 zł miesięcznie. Dodatkowo u dziecka stwierdzono wadę postawy.

U J. J. (1) rozpoczęto leczenie ortodontyczne. Wizyta u ortodonta kosztuje ok. 70 zł.

Matka małoletniego oszacowała miesięczne usprawiedliwione potrzeby syna na kwotę ok. 2300 zł miesięcznie. Dziecko nie posiada własnego majątku oraz dochodów.

Pozwany M. J. (2) ma 41 lat. Z wykształcenia jest technikiem elektronikiem. Zatrudniony jest w (...) S.A. Oddział(...). Pracuje w systemie trzymianowym. Z tego tytułu uzyskuje średnie miesięczne wynagrodzenie w wysokości 6554 zł brutto, 4474 zł netto. Poza pensją nie ma innych dochodów.

W majątku posiada mieszkanie, w którym mieszka o wartości 180-200 tys. zł. Miesięczne koszty utrzymania mieszkania stanowią łączną kwotę 777 zł (czynsz- 600 zł, media- 127 zł, gaz -20 zł, energia elektryczna- 30 zł). Pozwany mieszka z partnerką oraz jej synem.

M. J. (2) jest właścicielem samochodu osobowego. Nie ma akcji, obligacji, udziałów w spółkach. Oszczędności również nie posiada.

Pozwany spłaca kredyt zaciągnięty na zakup mieszkania. Jego miesięczna rata stanowi kwotę ok. 1100 zł. Dodatkowo pozwany spłaca pożyczkę zaciągniętą w zakładzie pracy w kwocie 19.981 zł. Jej miesięczna rata wynosi 417 zł. M. J. (2) korzysta również z kredytu odnawialnego. Jego miesięczny koszt to kwota 30 zł.

U M. J. (2) zdiagnozowano przepuklinę rdzenia kręgowego. W związku z dysfunkcją kręgosłupa u pozwanego pojawiają się dolegliwości związane z rwą kulszową. M. J. (2) korzysta z prywatnej rehabilitacji. Jej miesięczny koszt stanowi kwotę ok. 200 zł miesięcznie.

Pozwany poza małoletnim synem nie ma innych osób na utrzymaniu. M. J. (2) zorganizował synowi wyjazd wakacyjny w 2016 i 2017 r. Od dnia 27 sierpnia 2017 r. pozwany nie ma kontaktu z dzieckiem. Obecnie nie posiada wiedzy o stanie zdrowia, sytuacji szkolnej małoletniego.

Sąd Rejonowy zważył, iż powództwo jest zasadne w części.

Podstawą prawną roszczenia jest przepis art. 138 kro, w myśl którego każda ze stron może domagać się zmiany orzeczenia o alimentach w razie zmiany stosunków. Przez zmianę stosunków rozumieć należy istotne zwiększenie bądź zmniejszenie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub też możliwości zarobkowych, majątkowych zobowiązanego do alimentacji w związku z czym zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga zmiany.

W przedmiotowej sprawie wskazana zmiana stosunków nastąpiła. Przede wszystkim wzrosły usprawiedliwione potrzeby małoletniego wobec jego dorastania, kontynuowania edukacji szkolnej oraz rozpoczęcia leczenia neurologicznego, ortodontycznego i ortopedycznego.

Wskazać należy, iż w drodze świadczenia alimentacyjnego zaspokojeniu podlegają usprawiedliwione potrzeby dziecka. Jednocześnie trzeba mieć na uwadze, iż przez usprawiedliwione potrzeby rozumie się nie tylko te elementarne polegające na zapewnieniu minimum egzystencji. Chodzi bowiem o stworzenie uprawnionemu właściwych warunków bytowania odpowiadających jego wiekowi, stanowi zdrowia, zainteresowaniom, umożliwiającą przy tym prawidłowy rozwój fizyczny i duchowy dziecka.

Biorąc pod uwagę wiek powoda, jego stan zdrowia, koszt wyżywienia, mieszkania, nauki, zajęć dodatkowych, leczenia Sąd określił miesięczne usprawiedliwione potrzeby J. J. (1) na kwotę po około 1.200 zł. Tak ustalone potrzeby małoletniego są adekwatne do przeciętnego standardu życia jego rodziców.

Na zakres obowiązku alimentacyjnego istotny wpływ mają możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego (art. 135 kro).

Wyznacznikiem możliwości zarobkowych M. J. (2) jest aktualnie uzyskiwane przez niego wynagrodzenie za pracę.

W ocenie Sądu ustalone w nowej wysokości świadczenie alimentacyjne odpowiada zaistniałej zmianie stosunków i leży w granicach możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego, stanowiąc niewielki ułamek jego wynagrodzenia. Realizuje również utrwaloną w orzecznictwie zasadę, że dzieci mają prawo do równej stopy życiowej z rodzicami i to zarówno wtedy, gdy żyją z nimi wspólnie, jak i wtedy, gdy żyją oddzielnie.

Z uwagi na to, że możliwości zarobkowe pozwanego są znacznie wyższe niż matki powoda, winien on pokrywać istotną część kosztów utrzymania J. J. (1).

Podnieść również trzeba, że obowiązek alimentacyjny ciąży na obojgu rodzicach. Wprawdzie M. J. (1) swój obowiązek częściowo realizuje poprzez osobiste starania wkładane w wychowanie i utrzymanie dziecka, jednak spoczywa na niej również obowiązek finansowego udziału w kosztach utrzymania syna. Podkreślić trzeba, że w zakresie możliwości zarobkowych przedstawicielki ustawowej również zaszła zmiana, bowiem od czasu wyrokowania w sprawie IC 632/16

podjęła zatrudnienie i uzyskuje z niego stały dochód. Dlatego winna ona pokrywać pozostałą część usprawiedliwionych potrzeb powoda.

Wobec powyższego i na podstawie ww. przepisu orzeczono jak w punktach 1 i 2 wyroku.

O zwrocie kosztów postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 100 kpc uwzględniając § 2 i §4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800 ze zm.).

W przedmiocie kosztów sądowych orzeczono w oparciu o art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28.11.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2018.300 t.j.) w zw. z art. 100 kpc.

Zgodnie z treścią art. 333§1 pkt 1 kpc orzeczono o rygorze natychmiastowej wykonalności.

Apelację od powyższego wyroku zaskarżając go w części, tj. w zakresie pkt 2 i 3 wniósł powód i zarzucił:

1. Obrazę przepisów prawa procesowego, mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to:

a) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. - poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w przedmiotowej sprawie, skutkującego dowolną a nie swobodną oceną dowodów, wbrew zasadom doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, polegającą na bezzasadnym przyjęciu, iż roszczenie o zasądzenie alimentów na rzecz małoletniego powoda uzasadnione jest od dnia 27 lutego 2018 r., w sytuacji gdy powód wniósł w pozwie o zasądzenie alimentów na jego rzecz od daty wytoczenia powództwa, a ciężar utrzymania małoletniego w znacznej mierze w toku postępowania spoczywał na przedstawicielce ustawowej powoda, a nadto poprzez brak wskazania w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku, z jakich przyczyn datę początkową obowiązku alimentacyjnego pozwanego Sąd I instancji określił na dzień 27 lutego 2018 r., jak również poprzez zaniechanie wyjaśnienia przyczyn, dla których nie uwzględniono roszczenia za okres od dnia wniesienia pozwu do dnia wyrokowania,

b) art. 233 § 1 k.p.c. - poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w przedmiotowej sprawie, skutkującego dowolną a nie swobodną oceną dowodów, wbrew zasadom doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania polegającą na:

- bezzasadnym przyjęciu przez Sąd I instancji, że oszacowana przez przedstawicielkę ustawową powoda łączna wysokość usprawiedliwionych miesięcznych potrzeb małoletniego w kwocie po ok. 2300 zł miesięcznie jest zawyżona, w sytuacji gdy Sąd I instancji wśród usprawiedliwionych potrzeb powoda Sąd I instancji nie uwzględnił wszystkich wydatków ponoszonych przez matkę powoda zaniżając lub pomijając zupełnie usprawiedliwione potrzeby małoletniego w zakresie wydatków na obuwie i odzież, zajęcia sportowe, leki, leczenie dermatologiczne, rozrywkę i wypoczynek, komunie, podczas gdy wydatki te ponoszone przez przedstawicielkę ustawową powódki mieszczą się w ramach podstawowych usprawiedliwionych potrzeb powódki, tym bardziej że Sąd I instancji w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie kwestionuje samego wzrostu usprawiedliwionych potrzeb powoda.

- zaniechaniu uwzględnienia ponoszenia przez przedstawicielkę ustawową powoda wydatków na wyżywienie, odzież i obuwie, rozrywkę, wypoczynek, treningi piłki nożnej, koszt badań na treningi, koszty dojazdów na treningi, koszty zakupu sprzętu sportowego,

- arbitralnym przyjęciu przez Sąd I instancji, iż zakres usprawiedliwionych potrzeb powoda wynosi 1200 złotych przy całkowitym zaniechaniu wskazania przez Sąd, jakie wydatki i w jakiej wysokości składają się na w/w kwotę, co powoduje, iż kontrola instancyjna wydanego wyroku jest utrudniona, albowiem nie wiadomo, jakie potrzeby w ocenie Sądu składają się na zasądzoną tytułem alimentów kwotę,

- zaniechaniu uwzględnienia, iż zaszła istotna zmiana mająca wpływ na zakres obowiązku alimentacyjnego pozwanego w postaci wydatków na mieszkanie możliwości zarobkowych przedstawicielki ustawowej powoda

c) art. 233 § 1 k.p.c. - poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonanie jego dowolnej a nie swobodnej oceny wbrew zasadom doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, tj. z pominięciem należytej oceny faktycznych możliwości zarobkowych pozwanego, tj. z pominięciem okoliczności wzrostu wysokości wynagrodzenia za pracę otrzymywanego przez pozwanego, jak również z pominięciem uwzględnienia przez Sąd realnych kwot, jakie mógłby dodatkowo zarobić pozwany podejmując dodatkowe zatrudnienie, w pełni wykorzystując swoje umiejętności, co skutkowało bezzasadnym uznaniem przez Sąd I instancji, że aktualne potencjalne możliwości zarobkowe pozwanego pozwalają na zmianę zakresu świadczeń alimentacyjnych przez ich podwyższenie jedynie o kwotę po 200,00 zł miesięcznie, tj. do kwoty 700,00 zł,

d) art. art. 233 § 1 k.p.c. - poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonanie jego dowolnej a nie swobodnej oceny, i zaniechanie uwzględnienia, że przedstawicielka ustawowa faktycznie zaspokaja przeważającą część potrzeb powoda w zakresie wydatków, jak również w całości zaspokaja potrzeby powoda w zakresie osobistych starań o utrzymanie i wychowanie powoda pomimo, że dochody przedstawicielki ustawowej powoda są o wiele mniejsze niż dochody pozwanego, a ewentualne obciążenia pozwanego z tytułu zaciągniętych pożyczek i dokonywanych potrąceń z wynagrodzenia za pracę nie mogą mieć wpływu na orzeczenie o zakresie świadczeń alimentacyjnych,

e) art. 328 § 2 k.p.c. - poprzez zaniechanie przez Sąd wskazania w treści zaskarżonego wyroku przyczyn pominięcia niektórych wydatków przy ustalaniu zakresu usprawiedliwionych potrzeb powódki, jak również poprzez zaniechania wskazania, jakie konkretnie wydatki i w jakiej wysokości Sąd I instancji przyjął za usprawiedliwione, określając łącznie zakres usprawiedliwionych potrzeb małoletniego na kwotę 1200,00 złotych,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, które miały wpływ na wynik

sprawy, tj.

a) art. 133 § 1 k.r.o. - poprzez jego niezastosowanie i zasądzenie alimentów na rzecz małoletniego powoda od dnia 27 lutego 2018 r., w sytuacji gdy powód wnosił o zasądzenie alimentów od dnia wytoczenia powództwa,

b) art. 135 § 1 k.r.o. - poprzez jego błędną wykładnię polegającą na:

- nieprawidłowym ustaleniu zakresu usprawiedliwionych potrzeb powoda i pominięciu przez Sąd I instancji niektórych wydatków na usprawiedliwione potrzeby małoletniego;

- zaniechaniu uwzględnienia przez Sąd I instancji, że zadłużenie pozwanego z tytułu zaciągniętych pożyczek i dokonywanie potrąceń z wynagrodzenia nie może skutkować uszczupleniem zakresu obowiązku alimentacyjnego;

c) art. 135 § 2 k.r.o. - poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie uwzględnienia, że wykonanie obowiązku alimentacyjnego przez przedstawicielkę ustawową powódki może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub wychowanie powoda, a co za tym idzie świadczenie alimentacyjne pozwanego powinno polegać na pokrywaniu pozostałych kosztów utrzymania powoda w zakresie ustalonych przez Sąd usprawiedliwionych potrzeb powoda.

Na podstawie art. 381 k.p.c. wniósł o dopuszczenie dowodu z załączonych dokumentów - na okoliczność wydatków poniesionych na I Komunię Świętą powoda.

Mając powyższe na uwadze wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancje według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja powoda okazała się zasadna tylko w niewielkiej części.

Ma rację apelujący zarzucając brak wyjaśnienia przyczyn, dla których w uzasadnieniu nie wskazano dlaczego Sąd przyjął, iż alimenty podwyższone pozwany winien płacić od dnia wyrokowania, czyli od dnia 27 lutego 2018 roku, czym uchybiono art. 328 § 2 k.p.c. Z ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika, że ostatni raz alimenty były oznaczone w wyroku rozwodowym z dnia 23 czerwca 2016 roku. Powództwo o podwyższenie alimentów zostało wniesione w dniu 21 września 2017 roku. Odpis pozwu został pozwanemu doręczony w dniu 28 września 2017 roku. W tych okolicznościach uznać należy, że podwyższenie alimentów od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu jest uzasadnione. Trudno bowiem oczekiwać od pozwanego, iż mógł on się spodziewać powództwa o podwyższenie alimentów w tak krótkim czasie od wyroku rozwodowego. Tym bardziej, iż w sprawie rozwodowej strony zgodnie wniosły o orzeczenie rozvodu bez orzekania o winie i zasądzenie alimentów w kwotach po 500 złotych. Dlatego też Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten tylko sposób, że datę początkową podwyższenia alimentów ustalił na dzień 28 września 2017 roku.

Zasadnie też apelujący podnosi, że Sąd pierwszej instancji dość ogólnie określił miesięczne koszty utrzymania małoletniego na kwotę 1.200 złotych. To uchybienie nie może jednak doprowadzić do wzruszenia zaskarżonego orzeczenia. Fakty mające istotne dla rozstrzygnięcia znaczenie zostały bowiem przez Sąd pierwszej instancji ustalone prawidłowo. Wprawdzie Sąd, nie wyjaśnił w jaki sposób ustalił usprawiedliwione potrzeby powoda na poziomie 1.200 zł, niemniej w porównaniu z całym materiałem sprawy przez pryzmat zasad doświadczenia życiowego, ustalenie to należy uznać za prawidłowe. Podkreślenia wymaga, że matka powoda wskazując koszty jego utrzymania na około 2.300 zł w żaden sposób nie uprawdopodobniła, iż kształtują się one na takim poziomie. Należy bowiem wskazać, iż Sąd orzekający w sprawie o podwyższenie alimentów obowiązany jest zbadać, czy zaszły okoliczności o jakich stanowi art. 138 k.r.o. od ostatniego orzeczenia kształtującego wysokość alimentów. Nie ulega wątpliwości, iż okoliczności związane z wydatkami na szkołę, treningi, wyżywienie, ubranie istniały już podczas ustalania alimentów w wyroku rozwodowym, co miało miejsce niespełna rok i trzy miesiące przed wytoczeniem powództwa w niniejszej sprawie. Od tego czasu zwiększyły się usprawiedliwione potrzeby małoletniego tylko w zakresie kosztów leczenia (...). Okoliczność tę wziął pod uwagę Sąd pierwszej instancji podwyższając alimenty do kwoty po 700 złotych miesięcznie. Nadto podnieść należy, że matka małoletniego obecnie pracuje, choć nie w pełnym wymiarze, stąd też winna przyczyniać się do zaspakajania potrzeb małoletniego J., który obecnie ma 10 lat. Podkreślić również należy, że w czasie orzekania rozvodu matka małoletniego mieszkała z synem w wynajętym mieszkaniu sama, obecnie mieszka z partnerem. Stąd też koszty mieszkania winna ponosić w połowie. Zasada równej stopy życiowej rodziców i dzieci skutkuje również w ten sposób, że dziecko nie może żądać od rodziców środków do życia na wyższym poziomie, niż rodzice są w stanie zapewnić. Słusznie zatem Sąd pierwszej instancji doszedł do przekonania, że usprawiedliwione z uwagi na wiek, potrzeby powoda, przy uwzględnieniu poziomu środowiska, z którego się wywodzi, zaspokoi kwota 700 zł miesięcznie.

Dlatego, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmieniono zaskarżony wyrok we wskazanym zakresie, oddalając w oparciu o art. 385 k.p.c. dalej idącą apelację powoda jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. wzajemnie je znosząc. Za takim rozstrzygnięciem przemawiała okoliczność, iż niniejsza sprawa dotyczyła roszczeń alimentacyjnych.